

**VAN EESTEREN
GESPREK
NUMMER 24**

**DE DOBBEBUURT
EIGENHEID IN DIVERSITEIT
EN VERANDERING**

■ **VERSLAG VAN EESTERENGESPREK #24**

DE DOBBEBUURT: EIGENHEID IN DIVERSITEIT EN VERANDERING

Het Van Eesterenmuseum organiseert maandelijks het Van Eesterengesprek, waarbij één of meerdere sprekers een onderwerp behandelt over stedenbouw, architectuur, wonen, groen, het verleden, heden en toekomst van Amsterdam Nieuw-West. Vaak zijn er excursies aan gekoppeld. Met op woensdagavond 15 mei het Van Eesterengesprek #24 over de Dobbebuurt. De Dobbebuurt bevindt zich ten noorden van het Gerbrandypark in Slotermeer, binnen de grenzen van het Van Eesteren buitenmuseum. De buurt dankt haar naam aan de Theodorus Dobbestraat, omdat de adressen van alle 37 woonblokken verbonden worden door deze straat. Stadssociologe Ineke Teijmant en Bart Bozelie, gebiedsontwikkelaar bij woningcorporatie Eigen Haard, stelde tijdens het Van Eesterengesprek het verleden, heden en de toekomst van de buurt centraal.



Luchtfoto uit 1974, met zicht op de Dobbebuurt en op de achtergrond de Sloterpas

■ NAOORLOGSE VERNIEUWINGEN

De woningen in de Dobbebuurt worden sinds enkele jaren flink aangepakt. Er wordt gerestaureerd, gerenoveerd, gesloopt en vernieuwd voor de huidige bewoners, maar ook om nieuwe bewoners aan te trekken. Ineke Teijmant groeide op in de omgeving van de Dobbebuurt en gaf recentelijk de publicatie 'De Dobbebuurt 1952-2012' uit in de serie 'Veranderende buurten'. Zij legde hierin de eigenheid van de buurt in het verleden en het heden vast, met speciale aandacht voor de vernieuwingsgolf.

De Dobbebuurt is als onderdeel van de Westelijke Tuinsteden ontworpen binnen het Algemeen Uitbreidingsplan van 1934, maar pas – in aangepaste vorm – gebouwd na de Tweede Wereldoorlog.

De aanpassingen in de uitvoering hadden alles te maken met het woningtekort en de materiaal-schaarste direct na de oorlog. Gemeente Amsterdam had geen volledige regie meer over het Algemeen Uitbreidingsplan; het Rijk stelde de eisen. Het ideaal van Tuinstad Slotermeer, met veel ruimte en groen, dreigde verloren te gaan. In plaats van het oorspronkelijke plan met zeventig woningen per hectare, wilde het Rijk honderdtien woningen per hectare. Geen laagbouw met licht, lucht en ruimte, maar hoogbouw en eenzelfde verdichting als in de oudere wijken van de stad.

De Dienst Stadsontwikkeling verdedigde het ontwerp van de tuinstad en vocht tegen deze verdichting. Met succes. Om tegemoet te komen aan de wens meer woningen op te leveren, is het oorspronkelijke ontwerp aangepast. Dit is goed te zien wanneer je de tekeningen van het oorspronkelijke ontwerp en het gerealiseerde ontwerp naast elkaar legt. Veel laagbouw is in de vorm van duplexwoningen uitgevoerd. Daarnaast is het plan van strokenbouw, de in rijen geplaatste woonblokken, herzien tot een plattegrond met L-vormige of schuin geplaatste woonblokken. Er ontstond een intieme hovenstructuur, die nog altijd te zien is bij de zogeheten Aireywoningen noordelijk van de Burgemeester de Vlugflaan.

Om toch te bezuinigen werden de woningen veel soberder uitgevoerd en met goedkopere materialen. Deze keuze leek goed te verdedigen vanuit het naoorlogse idee dat woningen niet meer voor honderd jaar ontworpen moesten worden maar voor vijftig jaar, in verband met de sneller veranderende woonwensen.



De Freek Oxstraat, met op de achtergrond het Gerbrandypark

■ EEN COMBINATIE VAN TRADITIE EN MODERNITEIT

De verscheidenheid aan bouwstijlen maakt De Dobbebuurt bijzonder vergeleken met andere buurten in Slotermeer. Moderne en traditionalistische architectuurstromingen, zoals Het Nieuwe Bouwen, De Amsterdamse school, de Delftse School en Groep '32, zijn naast elkaar of in combinatie met elkaar uitgevoerd. Terwijl de vertegenwoordigers van de verschillende architectuurstromingen in de vooroorlogse jaren in hevige ideologische strijd met elkaar waren verwickeld, sloegen ze tijdens de oorlog de handen ineen om te kunnen werken aan de naoorlogse bouwopgave. Als gevolg daarvan zijn in de Dobbebuurt verschillende bouwstijlen naast elkaar te vinden, en ontstonden er gelegenhedencombinaties; de zogenaamde 'shake hands'-architectuur waarin traditionele en moderne elementen gecombineerd zijn. De bouwblokken aan de Speelmanstraat, met strakke vormgeving maar traditionele dakvorm en gevelmozaïek, zijn hier voorbeelden van.



■ VERScheidenheid

De verscheidenheid was in nog meer vormen aanwezig. De woonblokken waren uitgegeven door verschillende woningbouwverenigingen, verdeeld in levensbeschouwelijke stromingen. Zo waren er katholieke, protestante, socialistische en algemene woningbouwcorporaties. In 1952 waren de woningen rondom de Burgemeester de Vlughtlaan in handen van negen woningcorporaties. Dit betekende in de praktijk dat men binnen het eigen woonblok een bepaalde achtergrond deelde, maar dat op buurtniveau een grote variatie in 'zuilen' bestond.

Tegenwoordig is deze 'diversiteit binnen de trappenhuizen' nog groter. De Turkse bedrijvigheid aan de Burgemeester de Vlughtlaan domineert, maar in Dobbebuurt zijn gemiddeld wel vijf nationaliteiten per trappenhuis te vinden. Teijmant heeft veel mensen gesproken en merkte op dat het samenleven met zoveel verschillende culturen, eigenlijk ontzettend goed gaat. Per trap is er vaak één bewoner die de informele taak op zich neemt de burens met elkaar te verbinden. Teijmant heeft de indruk dat juist de grote diversiteit de scheidslijnen wegneemt. Niet een enkeling, maar iedereen is anders. Teijmant ziet de kwaliteiten van De Dobbebuurt dan ook vooral in diversiteit: in gebruik van openbare ruimte, in architectuur én aan culturen.

■ KANSRIJK GEBIED

De woningen in De Dobbebuurt zijn niet langer in handen van negen woningcorporaties, zoals in 1952, maar zijn verdeeld over bezit van vier woningcorporaties. Eigen Haard, eigenaar van om en nabij zeventuizend woningen in Amsterdam Nieuw-West, is hier één van. Net zoals Teijmant, prijst Bozelie het tuinstadkarakter van De Dobbebuurt. Evenals de ligging, vlakbij de voorzieningen aan Plein '40-'45 en de Burgemeester de Vlughtlaan. De kwaliteiten bieden kansen, toch is de buurt nu één van de aandachtsgebieden van Gemeente Amsterdam en Eigen Haard. Slotermeer-Oost en West zijn zogenaamde focuswijken, die op zowel sociaal als fysiek vlak verbetering behoeven. De gemeente versterkt de sociale aspecten in Slotermeer, Eigen Haard werkt mee aan een fysieke verbeteringslag.



De woningen aan de Speelmanstraat na ingrijpende renovatie



Artist impression van de nieuwbouw in de Aireystrook, door HVDN Architecten

■ NIEUWE VERANDERFASE

Sinds enkele jaren is een nieuwe veranderfase aangebroken met renovatie, herinrichting, sloop en nieuwbouw in de Dobbebuurt. De gemeente Amsterdam beschrijft in het vernieuwingsplan 'Na vijftig jaar is het nodig om de buurt flink onder handen te nemen, het goede te behouden en te versterken, de knelpunten op te lossen en de wijk gereed te maken voor de volgende vijftig jaar.' Eigen Haard acht gevarieerd vernieuwen van belang. Behalve sociale huurwoningen, worden er ook vrije sector huurwoningen en koopwoningen gerealiseerd. Ook wordt de kwaliteit verbeterd van bestaande woningen voor bestaande bewoners én nieuwe bewoners. Kleine aanpassingen zoals het vervangen van een c.v.-installatie, zodat de woningen in dezelfde huurklasse blijven, volstaan niet altijd. Bij de woningen aan de Speelmanstraat was een ingrijpende renovatie nodig, toch is ook sociale huur behouden. De gevels zijn gerestaureerd en ook achter de gevel is alles rigoreus aangepakt om de woningen aan te passen op de huidige woonbehoeften. De 63 oorspronkelijke woningen zijn doorgebroken en samengevoegd tot 58 nieuwe woningen met vernieuwde plattegronden.

De crisis vertraagt overigens de vernieuwing en over sommige projecten is de politieke besluitvorming nog niet rond. Zo heeft Eigen Haard een woonblok met Aireywoningen van Rochdale gekocht, om in de toekomst in de gehele Aireystrook sloop en nieuwbouw te realiseren. Eigen Haard acht de kwaliteit van de woningen zo slecht dat ze nieuwbouw boven renovatie verkiest. Omdat de Aireyblokken onderdeel zijn van het beschermd stadsgezicht, wil Eigen Haard terug bouwen 'binnen de footprint' met het behoud van kenmerkende hofstructuur. Dit plan heeft voorjaar 2013 nog geen groen licht.

Het is dus nog even wachten in welke vorm, maar de eigenheid van De Dobbebuurt, dat zich kenmerkt in verscheidenheid en vernieuwing, wordt in ieder geval voortgezet.



Van Eesterengespreek

■ LINKS

MEER LEZEN

PUBLICATIES

Ineke Teijmant en Bart Sorgedragter, 'De Dobbebuurt. Veranderende buurten in Amsterdam', 2012.

WEBSITES

Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Nieuw-West: Stedelijke vernieuwing Sloterveer Oost
www.nieuwwest.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam: Vernieuwingsplan Sloterveer-Noord, maart 2010
www.raadsinformatienieuwwest.nl

■ COLOFON

Tekst: Maria Lamslag

Beeld: Stadsarchief Amsterdam | Victorien Koningsberger | Eigen Haard

Vormgeving: anoukjohanson.nl

■ VAN EESTERENMUSEUM

BURGEMEESTER DE VLUOTLAAN 125 | AMSTERDAM

WWW.VANEESTERENMUSEUM.NL

INFO@VANEESTERENMUSEUM.NL

